

Oponentský posudek diplomové práce

Anna Plasová: Kobieta w kampanii wyborczej. Językowe kreowanie wizerunku na przekór stereotypom (FF UK, Praha 2015)

Diplomová práce Anny Plasové zaujme na prvním místě samotným tématem. Otázky volebních kampaní, politického marketingu či mediálního obrazu politiků jsou v současné době populární a atraktivní. Poměrně specifická prezidentská volební kampaň v Polsku v letošním roce nabízí v tomto ohledu řadu zajímavých podnětů (viz např. zcela odlišný charakter kampaně dvou nejúspěšnějších kandidátů – Andrzeje Dudy a Bronisława Komorowského). Jedním z nich je i obraz ženy-političky (a dodejme navíc: ženy-levicové kandidátky, ženy-blondýnky apod.). Magdalena Ogórek, jako jediná ženská kandidátka, na sebe od počátku přitahovala pozornost – otázkou je, nakolik to bylo dáno jejími politickými postoji, a nakolik např. specifickým mediálním vystupováním, vizuálním vjemem či (vědomou? podvědomou?) konfrontací s nejrůznějšími stereotypy spojenými se ženami, jak ostatně ve své práci zmiňuje i sama autorka. Volba tématu práce je proto třeba hodnotit kladně, i s ohledem na její aktuálnost a jisté mezioborové ukotvení. Ač lze dohledat celou řadu odborné literatury věnované politickému marketingu, jazyku politiky apod., je kampaň Magdaleny Ogórek dosud de facto nezpracovanou záležitostí a autorka předkládané práce proto musela prokázat schopnost aplikovat teoretické poznatky na aktuální a konkrétní příklad. Současně se dokáže na fenomén volební kampaně M. Ogórek podívat z různých úhlů pohledu (s ohledem na ně je celá práce i strukturovaná).

Právě analýzy konkrétního materiálu jsou nejsilnější stránkou práce Anny Plasové. Teoretické kapitoly (věnované postupně problematice politického marketingu, politické image, jazyka politiky a pojmu stereotypu) přitom – poněkud ke škodě celkového vyznění diplomové práce – působí dojmem, že byly vypracovány pod silným vlivem analýz, a nikoli naopak (jak bychom očekávali). V této části práce tedy autorka nastiňuje takové chápání zmíněných témat a pojmů, jež je jí blízké a z něhož později při analýzách vychází, a dokáže s nimi pracovat (viz např. odlišení politické image a stereotypu, s. 18). Některé pasáže se však zdají být až příliš stručné (např. kap. 2.2.2) a – co udivuje nejvíce – opírají se o poměrně omezené množství odborné literatury. Srovnání různých pojetí konceptů, s nimiž autorka posléze pracuje, by umožnilo ještě hlubší pohled na specifika volební kampaně Magdaleny Ogórek.

Analytické kapitoly jsou naopak zpracovány pečlivě, autorka dokáže věcně pracovat s citáty a je schopna formulovat vlastní závěry – viz např. kap. 3.3: Kreacja wizerunku konkurenta politycznego, kde se Anna Plasová zamýšlí nad důvody minimální negativní (anti)kampaně namířené proti Magdaleně Ogórek ze strany jejich mužských protikandidátů a jejich volebních štábů. V tomto místě doplním otázku: nebyl tento fakt dán do jisté míry i tím, že kampaň M. Ogórek byla sama o sobě nepříliš zdařilá, navíc ovlivněná jejím konfliktem se stranou, za kterou – byť jako nestraník – kandidovala? Potápějící se loď se nezdá být ideálním terčem mediálních útoků... Autorka práce si toho všímá např. v poznámce upozorňující na jednoznačně sexisticky znevažující a silně ironické výpovědi Janusze Korwina-Mikkeho (s. 72; srov. podobné komentáře ze strany politických komentátorek, tedy rovněž žen, s. 98).

V této kapitole mi naopak schází upozornění na některé negativní komentáře vůči kandidátce ze strany některých zástupců SLD (Svaz demokratické levice), tedy strany, za niž Magdalena Ogórek kandidovala, ale od níž se v průběhu kampaně stále více distancovala (ač se autorka později k tomuto momentu vrací v kap. 3.4.4 na příkladu konkrétních mediálních výstupů).

V kapitole věnované mediálnímu obrazu kandidátky Anna Plasová dobře upozorňuje na jedno ze specifíků kampaně M. Ogórek, tedy jakýsi „moment překvapení“, počáteční „tajemnost“ kandidátky, minimum udělovaných rozhovorů i dostupných informací o její osobě (v první fázi kampaně). Autorka práce si všímá i negativního vlivu kandidátského sporu s SLD, zdá se však, že více reflektuje osobní, resp. personální rovinu toho sporu než otázky, nakolik se týkal i programových a věcných záležitostí. Domnívám se, že pro řadu voličů – zejména jistě těch levicových – byl tento moment rozkolu rozhodující (vnímaný do jisté míry jako „zpronevěra“ levicovým idejím) a stál by proto za podrobnější analýzou. Autorka si ostatně všímá toho (s. 77–78), že řada komentátorů vnímala kandidaturu Magdaleny Ogórek od počátku jako „politickou sebevraždu SLD“, což celou kampaň a obraz kandidátky dozajista ovlivnilo. Nakolik tedy v kampani Magdaleny Ogórek skutečně rezonovala konkrétní politická témata (zejména ta tradičně levicová)? Podobně se nabízí otázka (která není v předložené práci hlouběji rozpracována), jak se lišil obraz kandidátky v médiích, která se profilují jako levicová, a těch, která mají naopak blíže k politické pravici?

Analýza jednotlivých textů objevujících se v médiích (kap. 3.4, s. 73–108) pak nabízí řadu zajímavých postřehů – za všechny zmiňme např. výrazný ironický prvek objevující se v komentářích k osobě Magdaleny Ogórek nebo zmínky o kritice kandidátky ze strany zástupkyň feministického hnutí. Podobně je tomu v případě poznámky o kampani M. Ogórek jako „manifestu ženskosti“ (s. 57), zejména v rovině vizuální prezentace či stylizace, což se však příliš neodráželo např. v jí akcentovaných tématech, a mnohdy ani ve způsobu jejího vystupování na veřejnosti (viz např. autorčina poznámka o nevyužití možnosti narušit mediální obraz M. Ogórek jako osoby chladné a odtažitě, s. 58) Autorka práce zároveň dokáže konfrontovat závěry, k nimž došla v kapitolách věnovaných mediální sebeprezentaci kandidátky, s jejím obrazem vytvářeným médii (např. s. 81–85).

Závěrečné shrnutí zmiňuje zásadní aspekty, které volební kampaň Magdaleny Ogórek a její politickou, resp. mediální image ovlivnily, přesto by mohlo být rozpracovanější (např. v otázce případné polemiky se stereotypy, které byly načrtnuty v teoretické části práce).

Kladně je navíc třeba hodnotit fakt, že se autorka rozhodla sepsat práci v polštině.

Diplomovou práci Anny Plasové považuji (před určité poznámky a výhrady, které jsou dány spíše nedotažením některých načrtnutých postřehů) za zdařilou. Práci proto doporučuji k obhajobě. Finální hodnocení („výborně“ či „velmi dobře“) bude záviset na průběhu obhajoby a doplnění některých informací.

Mgr. Michala Benešová, Ph.D.